

Kviečiame į paskaitą „Laisvė kaip politinė problema“

Netrukus švęsime Lietuvos valstybės šimtmetį. Šimtmečio pasitikimas nepriklausomoje respublikoje yra ir laisvės šventimas. Tačiau šiandien pati laisvė yra tapusi kone savaime suprantamu dalyku. Paskaitoje, kuri vyks Klaipėdos apskrities viešojoje Ievos Simonaitytės bibliotekoje, politinės filosofijos ir Lietuvos filosofijos istorijos tyrinėtojas, VU Istorijos fakulteto doktorantas Laurynas Peluritis kviečia aktualizuoti laisvę kaip problemą ir permąstyti jos reikšmę remiantis Isaiah Berlino filosofija.

Laisvė nebuvo savaime suprantama XX a. įvykių liudininkams, tokiems kaip idėjų istorikui, filosofui serui Isaiah Berlinui. Gimęs Rygos žydų šeimoje (1909-1997) ir savo profesinės karjeros aukštumas pasiekęs Oksforde, Berlinas paliko vienus reikšmingiausių apmąstymų apie laisvės problematiką. Savo garsiojoje esė „*Dvi laisvės sąvokos*“, kuri nuskambėjo 1958 m. Oksforde kaip inauguracinė profesoriaus kalba, Berlinas glaustai ir sistemiškai apžvelgė esmines laisvės sampratos skirtis Vakarų politinės minties istorijoje: visų pirma tarp negatyvios (kaip laisvės nuo ko nors, t. y. išorinių trikdžių) ir pozityvios laisvės (laisvė save determinuoti ir siekti savo gėrio). Amžius nugyventas stebint XX a. kruvinus įvykius, refleksija apie savąją žydišką kilmę, dvi totalitarizmo formas bei SSRS žlugimą – visa tai iš esmės nulėmė Berlino ypatingą minties gyvumą ir norą rasti balansą tarp individo ir politinės, arba kolektyvinės laisvės, tarp individo autonomijos ir laisvės, kaip politinės savivaldos formos.

Berlino apmąstymai ypač aktualūs tampa šiandien, kuomet tiek Europoje, tiek JAV kyla naujos radikalių politinių judėjimų bangos viena vertus, antra vertus - laisvė tampa sutapatinama su absoliučia žmogaus saviraiškos ir nuomonės laisve, taip viską paverčiant vien nuomonių skirtumu ir kova dėl asmens autonomijos. Abi tendencijos, kaip bebūtų paradoksalu kelia grėsmę pačiai laisvei, tiek politinei, tiek asmens laisvei. Kuomet imama kalbėti apie nacijos, rasės, klasės poreikius, dažnai paminama asmens laisvė, kuri paaukojama bendrojo gėrio vizijoms, kuriomis rėmėsi totalitariniai režimai ir kurios nėra svetimos šiandienėje politinėje retorikoje. Tuo pačiu vien iš negatyvios laisvės

neįmanoma išvesti tokios demokratinės santvarkos, kuri būtų pajėgi individualias laisves apsaugoti. Berlinas aiškiai matė, jog asmens laisvės savaime negarantuoja demokratijos. Tam reikalinga per pozityvią laisvę kuriama politinė bendruomenė, steigianti įstatyminę erdvę šioms laisvėms egzistuoti.

Šia paskaita žurnalas Naujasis Židinys-Aidai su Geros valios fondo tęsia viešų nemokamų paskaitų ir tekstų ciklą „Žydiškieji svarstymai“, kurio metu bus pristatytos ir apmąstytos garsiausių XX a. antros pusės žydų mąstytojų mintys šiais klausimais.

Projektu „Kaip būti po Holokausto? Žydiškieji svarstymai apie politiką, etiką ir tapatybę įvairovės pasaulyje“ siekiama Lietuvos visuomenei pristatyti šiuolaikinę žydų politinę mintį ir kviesti diskusijomis permąstyti laisvės, etikos, politinio ir kultūrinio tapatumo problemas. Per paskaitas aptariami ir aktualiai interpretuojami tokie mąstytojai kaip Hannah Arendt, Leo Straussas, Emmanuelis Levinas ir kt. Taip Lietuvoje turėtų būti nuosekliai aktualizuota šiuolaikinė žydų politinė mintis ir užtikrintas žydų kilmės autorių paveldo tęstinumas vis labiau kintančiame pasaulyje.

Daugiau apie renginį: <https://www.facebook.com/events/2044086165827127/>